

นโยบายสุขภาพ บนความจริงของสังคม

การเปิดพื้นที่สาธารณะเพื่อสะท้อนปัญหาและความต้องการนโยบายและความต้องการนโยบายด้านสุขภาพของเครือข่ายภาคประชาชนนั้น เป็นพลังทางสังคมที่เป็นจริง แต่นักการเมืองจะเอาด้วยหรือไม่? เป็นเรื่องที่ท้าทายสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.) มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ และเครือข่ายสุขภาพที่จัดเวทีระดมความคิดเห็นเพื่อเสนอแนะนโยบายที่ดีให้กับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขและรัฐบาลทำเพื่อสุขภาพที่ดีแก่ประชาชน เมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2551 ณ สถาบันวิจัยจุฬาภรณ์ กรุงเทพฯ

ปัญหาสุขภาพเป็นปัญหาสำคัญของชีวิต มีคนไข้ไทยตายโดยป้องกันได้ประมาณ 25,000-47,500 คน ตัวเลขจริงๆไม่มีใครเปิดเผยแต่ที่โรงเรียนไปที่เครือข่ายผู้เสียหายทางการแพทย์เกือบ 500 กรณี ซึ่งผู้เสียหายไม่ได้ต้องการฟ้องร้องแพทย์แต่ไม่มีหนทางอื่นเพราะไม่มีการพูดคุยที่ดีมากพอและไม่มีการไต่สวนแก้ไขให้ผู้เสียหาย มีเพียงเงิน 200,000 บาทชดเชยทุกข์ทรมานทั้งกายใจและชีวิตทั้งชีวิต

จึงมีข้อเสนอแนะนโยบายให้จัดตั้งกองทุนชดเชยความเสียหายโดยไม่ต้องรอผลพิสูจน์ถูกผิด มีองค์กรกลางชี้มูลและชดเชยที่เป็นธรรมโดยไม่แพทย์สภามีตัวแทนภาคประชาชนด้วย มีโครงการความปลอดภัยของคนไข้ นำความผิดพลาดมาเปิดเผยเป็นบทเรียนสอนแพทย์และให้ความรู้แก่คนไข้โดยยกย่องและออกพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้เสียหายจากการรับบริการสุขภาพ

ปัญหาผู้ได้รับบาดเจ็บจากอุบัติเหตุจากรถจักรยานยนต์และรถจักรยาน และเสียชีวิตเฉลี่ยปีละ 13,000 ราย โดยมีการดื่มสุราระหว่างร้อยละ 40-60% เสียหายทางเศรษฐกิจปีละกว่า 190,000 ล้านบาท จึงเสนอให้รัฐมนตรีออกกฎหมายกระทรวงสาธารณสุข ระบุการโฆษณาระหว่างเวลา 22.00-05.00 น. ห้ามอวดอ้างสรรพคุณหรือชักจูงใจให้ดื่มการโฆษณานอกเวลาดังกล่าวไม่สามารถกระทำได้ การใช้ป้ายกลางแจ้งต้องไม่อยู่ในรัศมี 500 เมตร จากบริเวณที่ตั้งของสถานศึกษาทุกระดับ

ปัญหาผู้ประสบภัยจากรถ ต้องได้รับค่าเสียหายและค่ารักษาพยาบาลทันที ให้กรมการขนส่งทางบกจัดเก็บเบี้ยประกันภัยไม่เกินร้อยละ 1 พร้อมการต่อทะเบียนรถหรือจดทะเบียนใหม่ ให้กรมบัญชีกลางจัดการกองทุนคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถภาคบังคับ ไม่เกินร้อยละ 5 ของเบี้ยประกันภัย จะใช้ระบบนี้ได้ รัฐมนตรีกระทรวงสาธารณสุข คณะรัฐมนตรี และรัฐสภา ต้องประกาศใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถภาคบังคับ และยกเลิกพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ.2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

ปัญหาผู้สูงอายุที่ยังไม่มีระบบใดรองรับมีจำนวนมากขึ้นๆ ที่ขาดการดูแลเอาใจใส่และขาดดูแลรายได้หรือไม่สามารถพึ่งพิงตนเองด้านรายได้ รัฐมนตรีกระทรวงสาธารณสุขควรจัดให้มีระบบและกลไกการบริหารจัดการที่ดีสำหรับการออมเพื่อการชราภาพในอนาคตโดยรัฐลงทุน, ดึงเงินจากคนรวยช่วย

คนจน, จัดสวัสดิการรักษายาบาลโดยไม่เสียเงิน เป็นต้น

ปัญหาพยาบาลที่ดูแลระดับชุมชน/หมู่บ้าน ซึ่งมีผู้ป่วยกว่า 30 ล้านคน รัฐมนตรีควรมีนโยบาย 1 พยาบาล 1 ชุมชน/หมู่บ้าน โดยผลิตให้ได้ปีละ 1,250 คน ใช้งบประมาณ 150 ล้านบาท โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในดำเนินงานประมาณและการบรรจุพยาบาลทำงานในพื้นที่

ปัญหาการกระจายอำนาจในการถ่ายโอนสถานอนามัยไป อบต.และเทศบาล รัฐมนตรีควรประกาศนโยบายที่ชัดเจนในการสนับสนุนการถ่ายโอนฯ

โดยสร้างความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยจัดการระบบการเรียนรู้ การเตรียมความพร้อม ความสมัครใจ ไม่บังคับใช้เหมือนกันหมดทั่วประเทศและทำให้สุขภาพประชาชนดีขึ้น

ข้อเสนอแนะนโยบายทั้ง 7 เรื่อง มีการอภิปรายเพิ่มเติมในรายละเอียดอีกมากและมีเอกสารข้อมูลทางวิชาการรองรับ รวมทั้งข้อเสนออย่างมีเหตุผล แต่ท่ามกลางการเมืองแห่งอำนาจและผลประโยชน์เฉพาะกลุ่มเฉพาะพวก ทำให้ดูเหมือนการนำเสนอเป็นรูปธรรมและความคิดที่แท้จริงเหลือเกิน

“ผู้มีสติปราศจากดี ได้ยื่นฟ้าร้องไกลๆ ได้ยื่นเสียงที่ยังไม่ได้พูด” นพ.บรรลพ ศิริพานิช ผู้อำนวยการแพทย์ กล่าวเปิดเวทีสาธารณะ ท่ามกลางสถานการณ์การใช้อำนาจของรัฐมนตรีกระทรวงสาธารณสุขโยกย้ายข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ระดับเลขาธิการอาหารและยา ทั้งๆ ที่ตามกฎหมายแล้วรัฐมนตรีมีอำนาจโยกย้ายได้แค่ปลัดกระทรวงปลัดกระทรวงมีอำนาจโยกย้ายตำแหน่งอื่นๆ การปล่อยให้มีการใช้อำนาจผิดๆ โดยปลัดกระทรวงยอมเซ็นชื่อ ด้วยกลัวว่าตนเองจะถูกปลด/โยกย้ายได้ ถ้าไม่ทำตามคำสั่งด้วยวาจาจากรัฐมนตรีด้วยเหตุนี้จึงมีการประท้วงจากชมรมแพทย์ชนบทและเครือข่ายสุขภาพทั่วประเทศไม่ยอมรับการบริหารงานที่ใช้อำนาจเพื่อตนเองและพวกพ้อง

การเสนอแนะนโยบายต่างๆ แม้ว่าจะมีข้อมูล องค์ความรู้ทางวิชาการและเหตุผลที่ดี แต่ก็ยังเป็นไปอย่างไม่มีความหวังในทางการเมือง อย่างไรก็ตาม นพ.บรรลพได้ยกคำจากพระราชนิพนธ์ พระมหาชนก ว่า จำเป็นต้องกระโดดน้ำโดยไม่รู้ไม่เห็นอนาคต แต่ต้องอดทนทำต่อไป มาฉบับนี้ให้กำลังใจกับกลุ่มผู้เสนอแนะนโยบายที่ดีแต่การเมืองจะซื้อไปทำหรือไม่? เป็นเรื่องที่กระบวนการภาคประชาชนต้องเคลื่อนไหวผลักดัน กดดัน ต่อรอง และเรียกร้องต่อไป

เพราะนักการเมืองต่อหน้าผู้ตนนโยบายเพื่อประชาชนในที่วิไลหลังมักถากถางว่า ทำเรื่องนี้แล้วได้คะแนนเสียงเพิ่มขึ้นเท่าไร? ภาพพจน์ต่อประชาชนดีขึ้นมากน้อยเพียงใด? สุดท้ายจะได้เปอร์เซ็นต์จากคอมมิสชันและคอร์รัปชั่นเท่าไร?

สมพันธ์ เตชะอธิก